

Erfgenamen kunnen een nalatenschap aanvaarden of verwerpen. foto Gerald van Daalen/ANP

Bescherming erfgenaam gaat nog niet ver genoeg

CHRISTIANE VERFUURDEN

Erfgenaam zijn kan behoorlijk tegenvallen als blijkt dat de nalatenschap meer schulden dan baten bevat. In sommige gevallen kan de erfgenaam in privé worden aangesproken voor schulden van de overledene. Een wetswijziging moet erfgenamen beter beschermen tegen schulden van de nalatenschap.

De Wet bescherming erfgenamen tegen schulden is op 19 mei door de Tweede Kamer aangenomen. De Eerste Kamer zal het waarschijnlijk op 7 juni als hamerstuk afdoen. Het is positief dat er een betere bescherming voor erfgenamen tegen schulden komt. De vraag is echter: gaat het wetsvoorstel ver genoeg?

Erfgenamen kunnen een nalatenschap aanvaarden of verwerpen. Wordt gekozen voor het laatste, dan is de erfgenaam geen erfgenaam meer en heeft hij niets meer te maken met de erfenis. Hij ontvangt niets (behalve eventueel zijn legitieme portie) en is niet aansprakelijk voor schulden.

Het aanvaarden van een nalatenschap kan op twee manieren: zuiver of beneficiair (onder voorbehoud van boedelbeschrijving). Bij een zuivere aanvaarding heeft de erfgenaam recht op alle bezittingen, maar is hij ook aansprakelijk voor schulden. Als de nalatenschap onvoldoende baten bevat om alle schulden te voldoen, moet de erfgenaam het tekort aanvullen. De schuldeiser komt daarmee in een betere positie, aangezien hij nu niet alleen kan verhalen op de goederen van de erflater maar ook op de erfgenamen.

Dat laatste kan worden voorkomen door de nalatenschap beneficiair te aanvaarden. In dat geval wordt eerst een boedelbeschrijving gemaakt. Als sprake is van een negatieve nalatenschap hoeft de erfgenaam het tekort niet uit zijn privévermogen bij te betalen. Daar staat tegenover dat hij dan ook geen bezittingen van de nalatenschap mag ontvangen.

Van zuiver aanvaarden is echter ook sprake als de erfgenaam zich gedraagt alsof hij ondubbelzinnig en zonder voorbehoud de erfenis heeft aanvaard. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als de erfgenaam goederen uit de nalatenschap verkoopt, een woning ontruimt of schulden en andere kosten van de erfgenaam voldoet. Het betalen van een etentje op de dag van het overlijden van de rekening van de erflater leidde daarentegen in een bepaalde zaak niet tot zuivere aanvaarding. Het is met andere woorden niet altijd duidelijk welke handelingen wél en welke níét leiden tot een zuivere aanvaarding.

Een eenmaal bewust of onbewust gemaakte keuze voor zuivere aanvaarding kan niet teruggedraaid worden. Is de nalatenschap negatief of komt er na lange tijd ineens een onverwachte schuld op, dan is de erfgenaam daarvoor aansprakelijk, ook in privé. Alsnog verwerpen kan niet.

In het wetsvoorstel wordt in de eerste plaats verduidelijkt wanneer sprake is van zuiver aanvaarden. Het soort gedragingen dat leidt tot zuivere aanvaarding wordt beperkt. Alleen in geval de erfgenaam goederen van de nalatenschap verkoopt, bezwaart (bijvoorbeeld door een hypotheek) of op een andere manier er voor zorgt dat schuldeisers zich niet op alle goederen van de nalatenschap kunnen verhalen, is nog sprake van zuiver aanvaarden.

Daarnaast biedt het wetsvoorstel bescherming tegen onverwachte schulden. Dit zijn schulden die de erfgenaam niet kende en ook niet hoefde te kennen op het moment dat hij de nalatenschap zuiver aanvaardde. Als een dergelijke schuld na verloop van tijd alsnog opkomt, kan de erfgenaam de kantonrechter verzoeken hem te machtigen om de nalatenschap alsnog beneficiair te aanvaarden of, als de nalatenschap al verdeeld is, om hem te ontheffen van zijn verplichting de onverwachte schuld uit zijn eigen vermogen te voldoen.

Hoewel erfgenamen beter beschermd worden tegen schuldeisers dan voorheen, gaat het wetsvoorstel in mijn visie niet ver genoeg, omdat het niet uitsluit dat onbewust zuiver wordt aanvaard.

Het blijft mogelijk dat de onwetende erfgenaam, die bijvoorbeeld snel de woning wil ontruimen en daarbij via Marktplaats voor een relatief laag bedrag inboedel verkoopt, zuiver aanvaardt en daarmee in privé aansprakelijk wordt voor schulden van de nalatenschap die veel hoger kunnen liggen. Dat is voor de erfgenaam die niet bewust handelt en juist welwillend aan de slag gaat een onredelijke uitkomst. Gelet op de verstreckende gevolgen van zuiver aanvaarden zou dat dus alleen bewust moeten kunnen gebeuren.

Een verdergaande bescherming van de niet-bewust, maar welwillend handelende erfgenaam is op zijn plaats. De nieuwe wetgeving is niet waterdicht. Om alle financiële risico's zo veel mogelijk uit te sluiten, blijft beneficiair aanvaarden aan te bevelen. Als het niet de standaard wordt, moet men er zelf maar voor kiezen.

n is werkzaam bij Schakenraad Advocaten in Eindhoven.